

**Biuro Krajowej Rady
Radiofonii i Telewizji**

Departament

Programowy

**Informacja o realizacji koncesji w zakresie
programu oraz przepisów dotyczących ochrony
małoletnich w programie TV 4.**

ANALIZA

BIURA KRRiT

I. Realizacja warunków koncesji

Spółka Polskie Media SA (koncesja nr 236/99-T) wystąpiła o udzielenie koncesji na kolejny okres 10 lat. Zgodnie z zapisami wymienionej koncesji program TV4 powinien mieć charakter uniwersalny, być nadawany codziennie, przez minimum 10 godzin na dobę i zawierać następujące rodzaje audycji (w **miesięcznym** czasie nadawania programu):

- audycje informacyjne i publicystyczne nie mniej niż 6%
- audycje oświatowe, audycje dla rodziny, dzieci i młodzieży nie mniej niż 3%
- audycje artystyczne nie mniej niż 2%

Ponadto bloki audycji zestawiane przez podmioty inne niż Koncesjonariusz, nie mogą obejmować więcej niż 20% dziennego czasu nadawania programu.

Program TV4 był kontrolowany w **2006** roku, pod kątem realizacji obowiązków programowych, określonych w koncesji. **Monitoring tygodniowej próby programu wykazał, że warunki koncesji były realizowane**, zarówno w zakresie dobowego czasu emisji (program TV 4 nadawany był codziennie, średnio przez 22 godziny na dobę), jak i obecności oraz udziału rodzajów audycji określonych w koncesji. Program miał charakter uniwersalny, bowiem zawierał różne rodzaje audycji (filmy fabularne, rozrywkę, sport, publicystykę, informację) i różnorodną tematykę. Był oznaczany na ekranie zgodnie z nazwą zapisaną w koncesji. Audycje informacyjne i publicystyczne zajęły 11,8% tygodniowego czasu nadawania, audycje dla rodziny, dzieci i młodzieży zajęły 7% tego czasu, natomiast audycje artystyczne wypełniły 1,9% tygodniowego czasu nadawania programu. W monitorowanym programie nie stwierdzono obecności bloków audycji zestawianych przed podmioty inne niż TV4.

W bieżącym roku Departament Programowy przeprowadził – na zlecenie KRRiT – kontrolę programu TV 4 pod kątem realizacji koncesji, na podstawie ramówki dostarczonej przez Koncesjonariusza. Analizowano program ramowy realizowany w programie TV 4 w okresie **od 29 marca do 4 kwietnia 2008 r.** Analiza nie objęła reklamy i autopromocji, które nie zostały umieszczone przez Wnioskodawcę w ramówce.

Trudność w przeprowadzeniu analizy ramówki polegała na tym, że koncesja (nr 236/99-T) nie definiuje, jakie elementy programu należy zakwalifikować do niektórych rodzajów audycji wymienionych w koncesji, np. audycje dla rodziny, to kategoria do która może być realizowana w formie audycji popularnonaukowych, poradniczych, poprzez film animowany dla dzieci, film dokumentalny, rozrywkowe gry i zabawy. Nadawca ma prawdopodobnie podobną trudność interpretacyjną, bo w ramówce wskazał kwalifikację tylko niektórych rodzajów audycji, wymienionych w koncesji, tj. audycje artystyczne, informacyjne, publicystyczne. Nie wskazał natomiast audycji oświatowych, audycji dla rodziny, dzieci i młodzieży.

W związku z powyższym Departament Programowy przedstawia informację o realizacji koncesji przygotowaną na podstawie wskazań (kwalifikacji) nadawcy w ramówce oraz na podstawie kwalifikacji dokonanych przez Departament Programowy.

Obowiązki programowe określone w koncesji	Realizacja zapisów koncesji	
program będzie miał charakter uniwersalny	zgodnie z koncesją w ramówce umieszczono różne rodzaje audycji: informacyjne, publicystyczne, rozrywkowe, filmy fabularne, seriale fabularne, filmy dokumentalne, widowiska, audycje artystyczne	
audycje informacyjne i publicystyczne będą stanowiły nie mniej niż 6% w miesięcznym czasie nadawania programu	zgodnie z koncesją - audycje informacyjne, audycje publicystyczne - wraz z publicystyką sportową i artystyczną (jak wskazał nadawca)	
	godziny	udział procentowy
	10:53	6,5%
audycje oświatowe, audycje dla rodziny, dzieci i młodzieży będą stanowiły nie mniej niż 3% w miesięcznym czasie nadawania programu	zgodnie z koncesją audycje edukacyjne i poradnicze, popularnonaukowe, serial animowany dla dzieci, film dokumentalny, audycje rozrywkowe - gry i zabawy ze względu na brak definicji kategorii audycji dla rodziny nie zostały one ujęte we wskazanym poniżej udziale	
	godziny	udział procentowy
	15:00	8,9%
audycje artystyczne będą stanowiły nie mniej niż 2% w miesięcznym czasie nadawania programu	zgodnie z koncesją - koncerty muzyki rozrywkowej (nazwane przez nadawcę audycjami artystycznymi) i widowiska rozrywkowe	
	godziny	udział procentowy
	3:23	2%

Jak wynika z tabeli, ramówka (od 29 marca do 4 kwietnia 2008 r.) wskazuje, że obowiązki programowe wynikające z koncesji w kontrolowanym tygodniu były realizowane.

W związku z przedstawionymi wyżej niejasnościami i wnioskiem Koncesjonariusza o udzielenie koncesji na kolejny 10-letni okres Departament Programowy proponuje, by Koncesjonariusz zaktualizował strukturę gatunkową programu, który ma być nadawany po uzyskaniu nowej koncesji. Podstawą do tej aktualizacji powinien być wzór struktury gatunkowej programu zamieszczony w aktualnym formularzu wniosku o udzielenie koncesji. Wówczas w decyzji koncesyjnej będzie można zobowiązać Koncesjonariusza do realizacji przedstawionej przez niego koncepcji.

II. Wyniki monitoringu programu TV 4 pod kątem przestrzegania przepisów o ochronie małoletnich

Monitoring został przeprowadzony na tygodniowej próbie programu nadanego w dniach **29 marca – 4 kwietnia 2008 r.** Materiały poemisyjne do monitoringu uzyskano od nadawcy. Nagrania były kompletne. Łącznie analizie poddano 168 godzin nagrania. Celem monitoringu była kontrola przestrzegania przez nadawcę przepisów dotyczących ochrony małoletnich widzów, zawartych w art. 18 ustawy o radiofonii i telewizji i w rozporządzeniu KRRiT z 23 czerwca 2005 r. Z analizy wyłączone zostały audycje i inne przekazy nie podlegające oznakowaniu na podstawie art. 18 ust. 5 b ustawy o radiofonii i telewizji (serwisy informacyjne, reklamy, telesprzedaż, transmisje sportowe).

W monitorowanym programie stwierdzono **nieprawidłową kwalifikację wiekową serialu animowanego pt. *Włatcy Móch*** nadanego w niedzielę 30 marca (premiera) i poniedziałek 31 marca (powtórka) o godzinie 20.00. Nadawca zaniżył kategorię wiekową oraz naruszył zasadę czasu chronionego. Nadawca wyemitował serial z kwalifikacją dozwolony „od lat 16”, chociaż w zapowiedziach prasowych (Gazeta Telewizyjna nr 74, dodatek do Gazety Wyborczej) sam określa go jako serial animowany dla dorosłych. W kwestionowanym odcinku grupa dzieci w młodszym wieku szkolnym jest terroryzowana przez dwóch szóstoklasistów, którzy zabierają im ich własność (kalkulator, piłkę, gąbkę). W celu poradzenia sobie z tą sytuacją jedno z dzieci próbuje porozmawiać z chuliganami, co kończy się pobiciem (widać efekt tej rozmowy – podbite oko) oraz zmuszeniem czwórki dzieci do przynoszenia im kanapek, piwa, pieniędzy oraz odrabiania prac domowych. Dzieci są pozostawione same sobie, nie ma wokół nich osób dorosłych, które dbałyby o ich bezpieczeństwo, choć akcja rozgrywa się w dużej mierze w szkole. Nikt z dorosłych nie próbuje prawidłowo zareagować na tę ewidentną przemoc międzyrówieśniczą, chociaż jedna z osób dorosłych – higienistka – wie co się dzieje. Higienistka dowiaduje się o procederze, ponieważ słyszy rozmowę dzieci przy okazji palenia papierosa w toalecie, a komentuje to słowami wypowiedzianymi do samej siebie: „*ja was nauczę młodszych molestować w dupę jeża*”. Nie ujawnia jednak swojej obecności i nie przerywa procederu przekazywania haraczu. „Pomaga” natomiast dzieciom w inny sposób - zakrada się do pustego pokoju nauczycielskiego i dopisuje chuliganom za karę w dzienniku oceny niedostateczne z kilku przedmiotów mówiąc „*no dobra ćwoki, czas na mały szacher-macher*”. Dzieci uwalniają się od terroru dopiero kiedy wygrywają bitwę z agresorami w grze komputerowej, a jest to możliwe ponieważ przypadkowo poznają ich awatarów. W nadanym odcinku serialu *Włatcy Móch* ukazane są **relacje międzyludzkie w patologicznej formie**. Dzieci bezkarnie stosują wobec siebie przemoc a ofiary terroru odpowiadają przemocą na przemoc. Osoby dorosłe „pomagają” dzieciom w sposób moralnie naganny (dopisanie ocen w dzienniku). W relacji **uczeń-nauczyciel obecna jest przemoc psychiczna (wrzaski, wyzwiska) oraz wzajemny brak szacunku**. Zobrazowaniem przedstawionych w serialu patologicznych relacji uczeń-nauczyciel jest poniższy dialog:

- (nauczycielka zauważa, że gąbka jest sucha i wrzeszczy) *dyżurny!* – (uczeń) *Ja, ja, ja jestem dyżurny, ja, ja.* – (nauczycielka) *Co to ma być?* – (uczeń) *No to pani nie wie?* – (nauczycielka) *Czego nie wiem?* – (uczeń) *To jest gąbka.* – (nauczycielka) *Wiem idioto, że to jest gąbka.* – (uczeń) *No to co się pani wygłupia.* – (nauczycielka) *Czesiu, nie powoduj ty u mnie reperkusji, czemu nie jest zmoczona?* – (uczeń) *Gąbka?* – (nauczycielka) *Nie, twoja pusta lepetyna, kretynie!* – (uczeń) *No wiem, wiem, przepraszka, jutro umyję.* – (nauczycielka) *Co umyjesz?* – (uczeń) *No głowę, wczoraj nie myłem bo już było za późno.* (nauczycielka rzuca gąbką w ucznia, która ląduje w jego ustach) *Do łazienki i bez mokrej gąbki na oczy się nie pokazuj patalajzo!*

I kolejny przykład dialogu:

- (nauczycielka) *Jak nie będziecie uważać na lekcjach marnie skończycie, będziecie nikim a wasze życie będzie przypominało kiepski żart.* – (uczeń) *Tak jak pani?* – Czesiu *pała* (wrzeszczy nauczycielka)! – (uczeń) *Hmm, mam już średnią sto.* – (nauczycielka) *Czy ktoś ma jeszcze jakieś uwagi?* (cisza) *Anusiak pała!* – (uczeń) *Dlaczego, przecież ja nic, no...* - (nauczycielka) *Uprzedzam fakty.* – *Konieczko tobie też wstawię.* – (uczeń) *Tak, tak, wiem, lepiej zapobiegać niż leczyć.*

Przytoczone powyżej dialogi dowodzą patologii relacji uczeń-nauczyciel. Sposób zwracania się nauczycielki do uczniów jest niedopuszczalny. Jest to ewidentnie przemoc psychiczna, poniżanie uczniów oraz nadużywanie swojej przewagi jako nauczycielki i osoby dorosłej, która bezkarnie pomiata dziećmi. Natomiast odpowiedzi uczniów sugerują brak szacunku dla nauczycielki i lekceważenie jej, co również nie powinno mieć miejsca. Dodatkowo nauczycielka przy całej klasie wyraża się pogardliwie o innym nauczycielu mówiąc: „*ten mandziol Podlaszczak znów pomylił dzienniki*”.

Bohaterowie serialu często posługują się niepoprawną polszczyzną np.: *karkulator, kradziejstwo, chłopacy, starsiejsi są, napadnęli, napadnął, dlaczemu, reputancja* a wszystkie napisy pojawiające się w serialu pisane są z błędami ortograficznymi np. *udźwienkowienie, montarz, scenariósz*. Ponadto pojawia się wiele **słów obraźliwych lub wulgaryzmów** np.: *głąb, ćmok, wiochmen, wal się, ślepa moszna, moški, wpierd, rozpierdzielmy, kij ci w dupę, zajebiaszczy, wypierducha, wypieprzaj stąd gnoju, napierdoza*. **Język, z jakim styka się małoletni widz oglądając serial *Włatcy Móch*, dowodzi, że nadawca nie stosuje się do art. 18 pkt 7 ustawy o radiofonii i telewizji, który nakazuje nadawcy dbać o poprawność języka i przeciwdziałać jego wulgaryzacji.**

Serial *Włatcy Móch* powinien być zakwalifikowany jako „dozwolony od lat 18” i nadany po godzinie 23.00 z oznakowaniem „dozwolony od lat 18”. Dotyczy to również jego autopromocji (§ 7 rozporządzenia). W związku z tym, że nadawca konsekwentnie traktował serial jako dozwolony „od lat 16”, jego zapowiedzi pojawiały się między 20.00 a 6.00 i z oznakowaniem „od lat 16”. Jest to właściwe z punktu widzenia dokonanej przez nadawcę kwalifikacji. Ponieważ jest ona

jednak błędna **za nieprawidłowość uznać należy zapowiedzi serialu, w porze chronionej, z oznakowaniem „od lat 16”**. (było to: 29 marca godz. 20.39 i 22.10; 1 kwietnia godz. 20.44; 2 kwietnia godz. 20.51, 21.52; 4 kwietnia godz. 20.22, 21.59, 22.45).

Nieprawidłowe były również zapowiedzi serialu w ramach wspólnej autopromocji kilku audycji: *Włatcy Móch*, *Idol*, *Big Brother Ring* (emisja 30 marca godz. 6.38, 7.49, 11.08, 12.15, 12.40, 13.41, 14.41, 15.53, 17.21, 18.12, 19.14).

W kontrolowanym programie stwierdzono również, że **wielokrotnie** w audycji reality show *Big Brother V* używano **wulgaryzmów**, co jest naruszeniem art. 18 pkt 7 ustawy o radiofonii i telewizji.

Przekleństwa pojawiły się w programie *Big Brother Ring* emitowanym 30 marca o godzinie 21.30 z oznakowaniem „od lat 12” - dwukrotnie użyto słowa „dziwka”; 4 kwietnia w programie nadawanym o godzinie 20.00, pojawiło się zdanie wypowiedziane przez jednego z uczestników „kurewsko się mylisz, kurewsko”. W audycjach emitowanych na żywo 30 marca o godzinie 22.30 i 1 kwietnia o godzinie 18.30 z oznakowaniem „od lat 12” pojawiło się wiele przekleństw m.in. „kurwa”, „pierdołę”, „niech wypierdala”.

Analiza wykazała również, że **nie wszystkie audycje i przekazy, które nadawca zobowiązany jest oznakować zostały opatrzone symbolami graficznymi** uwzględniającymi stopień szkodliwości danej audycji lub przekazu dla małoletnich w poszczególnych kategoriach wiekowych.
Brak znakowania stwierdzono w przypadku trzech rodzajów przekazów:

- autopromocji audycji *Big Brother V*. W ciągu tygodnia wielokrotnie nadawano tą zapowiedź bez żadnego oznakowania: 29 marca o godz.: 6.47, 7.38, 10.17, 14.13, 3.27, 5.37; 30 marca o godz. 10.49, 12.41, 13.52, 16.52, 17.22, 18.59; 1 kwietnia o godz.: 00.36, 6.46, 9.17, 10.19, 11.38, 14.26, 16.18; 2 kwietnia o godz.: 8.25, 13.39, 14.24, 16.26, 18.15, 21.08; 3 kwietnia o godz.: 9.16, 11.40, 12.53, 14.10, 17.44, 22.40, 1.41, 5.23; 4 kwietnia o godz. 6.10, 9.14, 10.08, 13.09, 15.23, 16.12, 18.09, 19.21, 22.58. Oznakowana była tylko jeden raz, symbolem „od lat 12”, 30 marca o godz. 22.51.

- konkursu sms-owego polegającego na wysłaniu sms-a pod wskazany numer w zamian otrzymywało się jedną z 200 gier *Włatcy Móch* na komórkę. Konkursowi towarzyszyły fragmenty serialu animowanego emitowanego w TV4 *Włatcy móch*. Terminy emisji: 29 marca godz.: 11.07, 17.50; 30 marca godz.: 19.59, 20.16, 23.54; 31 marca godz.: 8.27, 10.33, 12.39, 15.44, 16.26, 17.47, 19.46, 19.59, 20.15, 22.31, 1.14, 4.26; 1 kwietnia godz.: 10.07, 13.40,

14.24, 15.51, 3.56, 5.12; 2 kwietnia o godz.: 13.12, 15.45, 19.16, 20.00; 3 kwietnia godz.: 10.11, 10.52, 13.43, 19.42, 21.01, 1.09; 4 kwietnia godz.: 13.40, 16.26, 17.44, 18.58.

- wspólnej autopromocji audycji: *Idol*, *Ogniste rodeo* i *Big Brother Show* (sobota, 29 marca godz. 16.02, 18.21); *Włatcy Móch*, *Idol*, *Big Brother Ring* (niedziela, 30 marca godz. 6.38, 7.49, 11.08, 12.15, 12.40, 13.41, 14.41, 15.53, 17.21, 18.12, 19.14); *Big Brother V*, *W jaskini lwa*, *Pogromcy hitów* (poniedziałek, 31 marca godz. 6.47, 7.32, 8.27, 9.19, 10.12, 11.07, 12.11, 13.06, 14.09, 15.43, 16.26, 17.14, 17.47, 19.46); *Happy Hour*, *Big Brother V*, *24 h* (środa, 2 kwietnia godz. 8.25, 12.36, 13.53, 14.25); *Trampolina*, *Big Brother V*, *Maska Zorro* (czwartek, 3 kwietnia godz. 6.13, 7.35, 9.16, 10.10, 10.51, 11.40, 13.14, 14.10, 15.49, 16.47, 18.10, 18.47); *Trampolina*, *Big Brother V*, *Jerycho*. (piątek, 4 kwietnia godz. 5.59, 7.04, 7.51, 9.16, 10.09, 11.07, 13.23, 14.11, 16.13, 16.46, 17.44, 18.46).

Wnioski:

1. Analiza ramówki programu nadanego w okresie od 29 marca do 4 kwietnia 2008 r. wykazała, że obowiązki programowe wynikające z koncesji w kontrolowanym tygodniu były realizowane. Jednak w związku z przedstawionymi wyżej wątpliwościami związanymi z kwalifikacją audycji do kategorii audycji wymienionych w koncesji nr 236/99-T oraz wnioskiem Koncesjonariusza o udzielenie koncesji na kolejny 10-letni okres Departament Programowy proponuje, by Koncesjonariusz zaktualizował strukturę gatunkową programu, który ma być nadawany po uzyskaniu nowej koncesji. Podstawą do tej aktualizacji powinien być wzór struktury gatunkowej programu zamieszczony w aktualnym formularzu wniosku o udzielenie koncesji. Wówczas w decyzji koncesyjnej będzie można zobowiązać Koncesjonariusza do realizacji przedstawionej przez niego koncepcji.

2. Nadawca dokonał **błędnej kwalifikacji do kategorii wiekowych** serialu „*Włatcy Móch*” Audycję wyemitowano jako dozwoloną dla małoletnich „od lat 16” a powinna zostać zakwalifikowana jako dozwolona „od lat 18” i z takim oznakowaniem wyemitowana. **Naruszona została przez nadawcę zasada czasu chronionego**, nadano go o godzinie 20.00 a prawidłowo powinien być wyemitowany po godzinie 23.00. Nieprawidłowością są również wszystkie zapowiedzi serialu, które zgodnie z § 4 rozporządzenia, nie powinny być emitowane przed godziną 23.00 oraz powinny być oznaczone symbolem „dozwolony od lat 18”. Wyemitowanie przez TV 4 omówionego wyżej odcinka serialu „*Włatcy móch*” w czasie ustawowo chronionym (godz. 20.00) stanowi naruszenie art. 18 ust. 5 i 7 ustawy o radiofonii i telewizji ze względu na wulgaryzmy i niepoprawny język, pokazywanie przemocy psychicznej i fizycznej jako normy funkcjonowania w świecie społecznym oraz przyzwolenie na łamanie norm moralnych w myśl zasady cel uświęca środki (zachowanie higienistki).

3. Naruszenie przez nadawcę art. 18 pkt 7 ustawy o radiofonii i telewizji oraz rozporządzenie KRRiT (załącznik nr 3) stwierdzono w programie *Big Brother V*, w którym uczestnicy wielokrotnie posługują się wulgaryzmami. Jest to niedopuszczalne także z powodu zastosowania kwalifikacji „od lat 12”, która zgodnie z załącznikiem nr 3 rozporządzenia KRRiT zabrania *prezentowania postaci atrakcyjnych będących wzorcem zachowań negatywnych np. używania wulgarnych wyrażeń i gestów*.

4. Nie wszystkie audycje i przekazy, które nadawca zobowiązany jest oznakować zostały opatrzone symbolami graficznym uwzględniającymi stopień szkodliwości danej audycji lub przekazu dla małoletnich w poszczególnych kategoriach wiekowych. Brak oznakowania stwierdzono w przypadku trzech rodzajów przekazów: - autopromocji programu typu reality show *Big Brother V*, - konkursu sms-owego, wspólnych zapowiedzi audycji nadawanych w TV4.

Oprac.: M. Szyszka, E. Prószyńska, Aneta Szymańska-Gojko